

Antica Menac

Antica Menac je rođena u Splitu 11. srpnja 1922. godine, gdje je završila osnovnu školu i realnu gimnaziju. Maturirala je 1940. godine, a na Filozofskom je fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirala slavistiku (A-predmet: Ruski jezik i književnost, B-predmet: Hrvatski jezik sa staroslavenskim, C-predmeti: Poredbena slavenska gramatika, Jugoslavenske književnosti, Talijanski jezik). Tijekom studija radi kao korektorica, lektorica i novinarka u *Slobodnoj Dalmaciji*, a nakon studija se zapošljava kao urednica u izdavačkom poduzeću *Glas rada*, gdje uređuje knjige ruskih i hrvatskih autora. 1949. godine počinje raditi na Filozofskom fakultetu u Zagrebu kao asistentica prof. dr. sc. Stjepana Ivšića. 1957. godine boravi na šestomjesečnoj specijalizaciji u Moskvi, gdje posebnu pozornost posvećuje ruskoj sintaksi i fonetici. 1959. godine brani doktorsku disertaciju na temu *Besprijedložne i prijedložne konstrukcije s vremenskim značenjem u suvremenom ruskom i hrvatskosrpskom jeziku*.

Na Filozofskom je fakultetu Sveučilišta u Zagrebu Antica Menac izabirana u sljedeća zvanja: 1961. godine u zvanje docenta, 1966. godine u zvanje izvanrednog profesora, 1973. godine u zvanje redovitog profesora.

1975. godine postaje član suradnik u Jugoslavenskoj (danas Hrvatskoj) akademiji znanosti i umjetnosti, 1981. je izabrana za izvanrednog, a 1988. za redovitoga člana.

Antica Menac je bila potpredsjednica Hrvatskog filološkog društva, članica uprave, te predsjednica njegove Sekcije za strane jezike, bila je potpredsjednica i članica uprave Saveza slavističkih društava Jugoslavije i Saveza društava za strane jezike i književnosti Jugoslavije. Jedan je od osnivača Međunarodne asocijacije nastavnika ruskog jezika i književnosti (MAPRJAL), bila je dugogodišnja članica njezine uprave, a šest je godina obnašala funkciju potpredsjednice te asocijacije. Niz je godina bila i predsjednica Međunarodne komisije za problematiku udžbenika ruskoga jezika pri MAPRJAL-u.

Antica Menac je bila voditeljica nekoliko znanstvenih projekata. U okviru Zavoda za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu vodila je sljedeće projekte: *Leksikografski rad na području ruskog i ukrajinskog jezika*, *Istraživanje frazeologije u ruskom i hrvatskom književnom jeziku*, *Hrvatska frazeološka problematika*, *Kontrastivna analiza hrvatskog i ruskog književnog jezika*, *Kontrastivno proučavanje hrvatskog jezika*

prema stranim jezicima. U sklopu Zavoda za lingvistička istraživanja HAZU vodila je projekte *Proučavanje hrvatske frazeologije* i *Hrvatska frazeologija*.

U središtu znanstvenoga interesa Antice Menac bila su sljedeća područja: fonetika, sintaksa, kontrastivna lingvistika, frazeologija i kontaktna lingvistika. S izlaganjima je sudjelovala na mnogim znanstvenim skupovima u Hrvatskoj i u inozemstvu, a njezini su radovi na hrvatskom, ruskom, njemačkom, engleskom, poljskom i češkom jeziku objavljivani u hrvatskim i inozemnim stručnim časopisima i zbornicima sa znanstvenih skupova.

Krajem šezdesetih, odnosno početkom sedamdesetih godina 20. stoljeća zainteresirala se za frazeologiju. Svoja frazeološka istraživanja temelji na teoriji ruske frazeologije, a u hrvatskim stručnim časopisima objavljuje prve članke na temu hrvatske frazeologije. Hrvatsku frazeološku problematiku stavlja i u kontekst frazeologije drugih slavenskih (u prvom redu ruskoga) i neslavenskih jezika. A. Menac se može smatrati utemeljiteljicom Zagrebačke frazeološke škole.

U okvirima hrvatske leksikografije i frazeografije rad Antice Menac također se može promatrati kao pionirski. U koautorstvu s A. Koval sastavila je *Ukrajinsko-hrvatski ili srpski i hrvatsko ili srpsko-ukrajinski rječnik* (1979), koautorica je i urednica dvosveščanog *Rusko-hrvatskog ili srpskog frazeološkog rječnika* (1979, 1980), koautorica *Hrvatskog frazeološkog rječnika* (2003, 2014) i *Hrvatsko-ruskog frazeološkog rječnika* (2011). Posebno treba istaknuti seriju *Mali frazeološki rječnici*, u kojima se pojavljuje kao koautorica i urednica. U njima je polazni jezik hrvatski, a ciljni su jezici ruski, ukrajinski, češki, slovački, poljski, slovenski, talijanski i francuski. A. Menac jedna je od autorica i *Frazeologije splitskoga govora s rječnicima* (2011) i rječnika *Frazemi i poslovice u dalmatinsko-venecijanskom govoru Splita u 20. stoljeću* (2014).

U okviru projekta *Jezični dodiri u neposrednom i posrednom posuđivanju* Rudolfa Filipovića bavila se proučavanjem anglicizama u hrvatskom i ruskom jeziku. Objavila je niz članaka (u koautorstvu s R. Filipovićem ili samostalno), u kojima analizira tipove adaptacije anglicizama u dvama slavenskim jezicima. Za područje kontaktne lingvistike posebno je važna njihova zajednička monografija *Engleski element u hrvatskom i ruskom jeziku* (2005). U okviru projekta *Hrvatski u dodiru s europskim jezicima* Antica Menac piše o rusizmima u hrvatskom jeziku.

Izuzetno je važan rad A. Menac na udžbenicima. Šezdesetih su godina prošloga stoljeća objavljena dva udžbenika ruskoga jezika po audiovizualnoj globalno-strukturalnoj

metodi P. Guberine i P. Rivenca, pri čemu oni ne izlaze samo u Zagrebu, nego i u Parizu, Londonu, New Yorku i Stockholmu. Udžbenici uključuju pregled ruske gramatike, vježbe i rječnik. Sastavila je i nekoliko srednjoškolskih udžbenika ruskoga jezika, udžbenik za osnovnu školu, kao i dva priručnika za studente rusistike.

Velik je dio svoga radnog vijeka Antica Menac posvetila prijevodima. Prevodi niz proznih djela ruskih pisaca, a posebno treba istaknuti prijevode ukrajinske i ruske poezije.

Značajan je i urednički rad A. Menac. Uredila je nekoliko knjiga prijevoda ruske proze, zbornika, frazeoloških rječnika. Dugi je niz godina bila član uredništva časopisa *Strani jezici* i *Filologija*, te član uredničkog odbora časopisa *Русский язык за рубежом*.

Za svoj je rad Antica Menac dobila nekoliko nagrada. Međunarodna asocijacija nastavnika ruskoga jezika i književnosti 1979. joj je godine dodijelila medalju A. S. Puškina, 1980. je dobila Nagradu grada Zagreba (za *Ukrajinsko-hrvatski ili srpski i hrvatsko ili srpsko-ukrajinski rječnik*), 1981. godine republičku nagradu „Božidar Adžija“ (za *Rusko-hrvatski ili srpski frazeološki rječnik*), 2008. godine državno odlikovanje Republike Ukrajine „Za zasluge“ III. stupnja (za zasluge u razvitku hrvatske ukrajinistike), a 2012. je godine odlikovana Redom Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića.

Antica Menac bila je profesorica mnogim generacijama studenata rusistike na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. U svojem se nastavnom radu vrlo često pozivala na odgovarajuće pojave u hrvatskom jeziku, pa se može reći da je njezin nastavni rad također sadržavao elemente kontrastivne analize koja je obilježila znanstveni rad A. Menac.

Pod njenim su mentorstvom napisani mnogi diplomski i magistarski radovi te doktorske disertacije.